

تحقیق از: انجمن ملی اولیاء و مربیان

خانواده و جوانان :

خانواده نخستین محیطی است که کسی تا مدتی باید در آن به سربرد. اکثر آثار روانشناسی آمده است که اندرستی آدمیان در بزرگسالی بسته به آن است که درخورد سالی در خانواده م و سالم زیسته باشد. و نیز بسیاری محققان در این باره همراهی و هم ستانند که آشننگی محیط خانوادهها پدیده بزهکاری جوانی

delinquency نقش مهم دارد .

احتمال وجود ارتباط بین پسیکونوروز با شرایط حاکم در محیط خانواده نیز از طرف برخی از درمانگران روانی تایید شده است. در فرهنگ ایران که در گذشته تعدد زوجات جایز بود ، و وجود يك یا چند نامادری ، نابرداری ونا خواهری و رقابتهای و کشمکشهای آنان احتمالاً وضع خانواده را آشفته تر میکرد ، نمیتوان

گفت که عامل خانوادگی در تشدید اختلالات روانی و پسیکونوروز نه بی دخالت بوده است .

با اعلام برابری حقوق زن و مرد در کشور ایران وامکان راه یافتن زنان به مشاغل و مناصب عالی و رهبریهای اجتماعی باید دید که در محیط خانواده چه تغییراتی روی میدهد بین اعلام برابری حقوق زن و مرد و برابری لطفاً ورق بزنید

گرفت ، معلوم گشت که پدران و اولیای دانش‌آموزان در درجه اول کارمند و در درجه دوم دارای مشاغل آزاد هستند . نسبت دانش‌آموزانی که پدرانشان به شغل کارگری اشتغال دارند ۶٪ در صد بود .
مادران این گروه از دانش‌آموزان نیز در درجه اول خانه‌دار ، و در درجه دوم کارمند موسسات دولتی و ملی بودند .

انجامید .

کثرت اولاد نیز منابع انسانی و مالی خانواده را به تعداد بیشتری تقسیم میکند . شماره متوسط افراد خانواده ایرانی در شهر چهار و در روستاها شش است . کثرت اولاد علاوه بر دشواریهایی که در وضع عادی و سازگاری پدر و مادر پدید می‌آورد ، در اوضاع واحوالی چون طلاق و ازهم پاشیدن خانواده ، ازدواج مجدد والدین مشکلات شدیدتری پدید می‌آورد .

میتوان به سهولت حدس زد که این دشواریها در نوجوانی با زهم شدت بیشتری پیدا میکند ، به خصوص آنکه با بشفرت جامعه بسوی صنعتی شدن بین ارزشهای کهن که والدین بیشتر بدانها پایبند هستند و ارزشهای جدید که بیشتر به جوانان تعاق دارد تعارض در میگیرد و موجب کشمکش بیشتر والدین و فرزندان میشود .

در این میان مشکل والدین در راه تلاش معاش و گرفتاریها و سرگرمیهای گوناگون آنان غالباً والدین را از احوال فرزندان خود غافل میسازد . در بخش مشکلات تحصیلی دیدیم که در حد قابل ملاحظه‌ای از والدین اصولاً بامدرسه فرزندان خود رابطه‌ای ندارند و گروهی نیز بیش از سالی یکی دو بار بمدرسه سر نمی‌زنند . این بی-علاقگی به تحصیل فرزند که بهترین عامل بهزیستی هرنوجوان شمرده میشود ممکن است حکایت از گرفتاریهایی بکند که والدین را از احوال فرزندان غافل میسازد .

در تحقیقی که به سال ۱۳۴۵ درباره خصوصیات اجتماعی و اقتصادی خانواده های دانش‌آموزان انجام

عملی آنان در امتیازات اجتماعی فاصله‌ای کما بیش طولانی وجود دارد . هم‌اکنون بیش از نهم از ۲۰،۰۰۰ دانشجوی ایرانی که در کشور های خارج تحصیل میکنند از پسران جوان هستند شاید در این گونه موارد عامل خانوادگی دخیل باشد که به پسران اجازه میدهند برای کار و تحصیل به کشورهای دیگر سفر کنند و چنین امتیازاتی را به دختران خود روا نمیدارند . شاید ازدواج عده‌ای دختران در سنین پیش از ورود به دانشگاه عامل دیگری باشد . در هر صورت ارزشهای خانوادگی هنوز با برابری کامل حقوق زن و مرد در معارضه است و پیداست که یا باید یکی بردیگری غلبه کند یا تعادلی بین آنها پدید آید .

بین داوطلبان دانشگاههای داخلی هر ساله تعداد بیشتری ازدختران شرکت میکنند که گاهی تقریباً نیمی از داوطلبان را شامل میشود . خود این تفاوت نیز ممکن است موبد این حقیقت باشد که با خانواده ها به تحصیل دختران در کنار خود یا در شهری نزدیک در داخل کشور با نظر موافق بیشتری مینگرند تا به تحصیل آنان در کشوری دور دست و دور از نظارت خانواده .

تعدد زوجات و کثرت اولاد :

بنا بر آماري که در خرداد ماه ۱۳۴۰ از طرف اداره آمار قضائی تهران انتشار یافت ، در حدود ۷ در صد از زناشوییهای تهران از آن مردانی بوده‌است که همسر دیگری در حباله نکاح داشته‌اند . يك سوم از زناشوییها در همان سال به طلاق

۵ - بی‌خبری از مسائل مهم اجتماعی

مشکل دیگری که در مطالعه موسسه تحقیقات و مطالعات تربیتی دانش‌سرای عالی (عرفانی‌فر - ۱۳۴۴) بدان برمیخوریم، بی‌اطلاعی جوانان از جریان‌های سیاسی و به خصوص بی‌خبری آنان از فرهنگ‌های دیگر و از سیاست جهانی است. در این مطالعه آمده است که: « با وجود ادعای

در این بررسی مشاهده شد که ۲۰ درصد از مادران دانش‌آموزان مورد مطالعه به مشاغل مختلف اشتغال دارند و برخی از آنان نیز در گذشته‌اند. فردیدی نیست که مراقبت از فرزندان این‌گونه مادران خود مشکلی است که غالباً از خردسالی در شخصیت جوانان اثر می‌گذارد و در نوجوانی مشکلات خاص نوجوانان انتقال پیدا میکند که به توجه و مراقبت خاص نیاز دارد.

اکثریت داوطلبان مبنی برداشتن زبان انگلیسی فقط در حدود یک در صد آنان نثریاتی بزبان انگلیسی میخوانند. این محدودیت مطالعه ممکن است از جمله عواملی باشد که موجب درون‌نگری اجتماعی **inward looking** شود. اکثر آزمون‌گان در این مطالعه « فقط رهبران دو قطب بزرگ را موثر در سیاست جهانی میدانستند و تقسیم‌جهان را به دو قطب بدون کم و کاست قبول داشتند »

یک‌سوم این جوانان در پاسخ این پرسش که اگر نخست‌وزیر بودید چه میکردید، جواب درستی ندادند و ۶ درصد اظهار بی‌اطلاعی کردند و تنها کمتر از ۱ درصد توسعه آزادیهای فردی را هدف سیاسی خود قلمداد کردند. این نشانه بی‌اطلاعی و سطحی بودن گروه نسبتاً کثیری از جوانان، آن‌هم جوانان تحصیلکرده مملکت است. که در جهان امروز که همه قوای ملی باید در بهبود سرنوشت اجتماع به خدمت گرفته شود، خطری بالقوه، وضعی ملی محسوب میشود.

در این مطالعه اظهار عقیده شده است که: « این جوانان یا نسبت به امور سیاسی چندان علاقه‌ای ابراز نمیکند یا در بیان نظرات خود بسیار محتاط هستند. »

Identifiable Personality

در مورد شخصیت مورد تقلید یا مورد همانندی تشنت عقیده زیاد بود و گروه قابل ملاحظه‌ای خود را شخصیت قابل همانندی خویش مینمودند. با توجه به این که اکثریت قریب به اتفاق این عده نه آثار خارجی میخوانند و لطفاً ورق بزنید

نه باادبیات کشورهای دیگر آشنائی دارند میتوان حدس زد چرا بین آنان درستی که غالباً تیپهای مورد همانندی جوانان شکل میگیرد ، این همه در انتخاب قهرمان زندگی تشنهت و پراکندگی وجود دارد .

اتکاء بدیگران و بیم از آینده مبهم :

در بررسی اداره کل مطالعات و برنامه‌ها و نیز در بررسی عرفانی‌فر اکثریت جوانان به داشتن مشاغل و Professions مناصب آبرومند و مشاغل دولتی و گروه قابل ملاحظه‌ای به داشتن کاری با حقوق کم و لسی بایثبات زیاد علاقه نشان دادند .

شماره کسانی که به داشتن شغل مستقل در کسب و بازرگانی و صنایع ابراز تمایل کرده‌اند نسبتاً کمتر است .

ریشه‌ای در حوادث تاریخی و بی‌ثباتی اوضاع واحوال گذشته ایران داشته باشد . میدانیم که چنین رویه‌ای برای جامعه نیازمند به اتروپورنورها و اشخاصی که در مجاهدتهای اقتصادی پردل و متهور باشند ، ضعفی بالقوه محسوب میشود . از سوی دیگر ضعف جوانان را در استقلال رای و اتکاء و اعتماد به خود نشان میدهد .

در مطالعه عرفانی‌فر « به‌طور کلی ... جوانان مورد مطالعه غالباً افرادی ایدآلیست و خوشبین بودند » « و از آینده هراس نداشتند . » بیش از ۷۰ در صد افراد مورد بررسی به یافتن کار مورد علاقه خود یا بسیار امیدوار بودند یا لاقلاً امیدواری مثبت داشتند : « به نظر این جوانان رابطه‌ای میان کار سخت و تلاش با پیشرفت و ترقی هست و در قبال

پایداری خویش پاداش خواهند گرفت. » بیش از ۶۰ در صد افراد مورد بررسی به درجاتی به‌مردم اعتماد داشتند ولی ۲۸ در صدشان چندان اعتمادی به‌دیگران نشان نداده‌اند . ما نمیدانیم که آیا به‌صرف کمتر بودن رقم افراد کم اعتماد به دیگران باید دلخوش کنیم یا از سوی دیگر به‌سبب این‌که تقریباً یک سوم از افراد نسبت به‌دیگران ابراز بی‌اعتمادی کرده‌اند نگران باشیم باید مطالعات دیگر نشان دهد که آیا این بی‌اعتمادی به‌دیگران در جامعه افزایش مییابد یا کاهش در آن‌صورت با قطعیت بیشتری میتوان گفت که چنین بی‌اعتمادی trend روال یا خط سیری ناگوار محسوب میشود یا نه .

جالب آن است که Subjects

آزمودگی که از شهرهای کوچکتر آمده بودند بیش از آزمودگان شهرهای بزرگ به دیگران اعتماد داشتند . از اینجا میتوان استنباط کرد که شهرها و جوامع بزرگ به تدریج اعتمادمتقابل مردم را از آنان بیگنا میبرند و دراین صورت شاید نگرانی‌ها مسا از رواج بی‌اعتمادی موجه باشد به خصوص که « در حدود ۳۱ در صد افراد مورد بررسی دنیا را جایی خطرناک و ساکنان آن را مردمی شیطان صفت دانسته‌اند... » جوانان شهرهای کوچک رویه‌فردی Individualistic بیشتری دارند و به اثر همکاری برای موفقیت کمتر اعتقاد دارند (عرفانی‌فر) . این حقیقت که ۴۸٪ در صد آزمودگان با این اظهار نظر که « اشکال کار دنیا در این است که انسان همه روزه با اوضاع جدید دنیا بیشتر مواجه میشود » بیمناسکی

تقریباً نیمی از جوانان از آینده بر آشکار میسازد .

و - اضطرابها و نگرانیها :

در بررسی پاسخ‌هایی که یا گروه مورد مطالعه (عرفانی‌فر-۱۳۴۴) به پرسش‌مربوط به اضطرابها و نگرانیها خود داده‌اند معلوم شده‌است که آنان معتقدند موارد ذیل خاطر آنان را مشوش میدارد .

در بررسی پاسخهایی که در بار اضطرابها و نگرانی‌های جوانان شد است موارد ذیل از جمله عوامل شناخته شده است که جوانان اظهار داشته‌اند و به درجات مختلف خاطر آنان را مشوش میدارد .

۱- ترس از عدم موفقیت در امتحانات و ادامه تحصیل (۲۴ در صد گروه) .

۲- ترس از بیکاری و سرنوشت نامعلوم و محیط نامساعد و محرومیت‌های ناشی از آن (۱۶ در صد گروه) .

۳- ناراحتیهای مبهم (۲۳ در صد گروه) .

۴- ناراحتیهای مادی (۶۵ در صد گروه) .

۵- ناراحتیهای خانوادگی (۶ در صد گروه) .

در صورتیکه پاسخهای مربوط به دختران و پسران بطور جداگانه بررسی شود (جدول شماره چهار) . معلوم میشود که « ترس از بیکاری و سرنوشت نامعلوم » در دختران ۱۶٪ و در پسران ۲۴٪ است .

همانطور که انتظار می‌رود و مقتضیات اجتماعی ایران ایجاب میکند، میتوان گفت پسران بیش از دختران

از جمله اقدامات مهم انجمن بررسی کامل مطالعات و اقداماتی است که در باب مسائل تربیتی و اجتماعی نوجوانان صورت گرفته است که برخی از مهمترین آنها شرح میشود:

در برنامه‌های عمرانی به توسعه آموزش در همه سطوح توجه میشود و این امر به صرف مقدار معتدایی از درآمد ملی که بمقدار قابل ملاحظه‌ای بیش از مبلغ صرف شده در ده پایست سال پیش برای آموزش بوده است بالغ میگردد. در سالهای اخیر تشکیل سپاه دانش و بعد شروع نهضت پیکار با بیسوادی که اجرای هر دو برنامه با سرعت دنبال میشود این اطمینان را به وجود آورده است که در آینده بیسوادی ریشه کن شده و همه کودکان و جوانان لازم‌التعلیم (Schoolage) مشغول تحصیل شوند.

کوششهای ملی در راه توسعه کمی آموزش با بهبود کیفی آن همراه بوده است. این اواخر کارشناسان تربیتی کشور به دعوت وزارت آموزش و پرورش به تجدید نظر در برنامه های آموزشی کشور پرداخته و برای نخستین بار راهنمای تحصیلی و حرفه‌ای دانش-آموزان در برنامه کار دبیرستانها گنجانده شد. بدنبال این تغییر مورد نیاز بسیاری از دانشگاهها - موسسات آموزش عالی به ایجاد رشته راهنمایی و مشاوره در برنامه های آموزش و تربیت راهنمایان و مشاوران تربیتی مبادرت نمودند. هم‌اکنون در مرکز ۶ موسسه آموزش عالی این برنامه را در سطح لیسانس و بعد از لیسانس آغاز

بقیه در صفحه ۳۶

تربیت از علوم موقعیت در آموزش و پرورش و ادامه تحصیل	۲/۹
تربیت از بیکاری و سرنوشت نامعلوم	۱/۶
فاقد تاراجی	۱/۵
تاراجیهای مهم	۴/۱
تاراجیهای مادی	۲/۷
تاراجیهای خانوادگی	۳/۵
موانع دیگر	۸/۰
سکوت	۱/۱
	۱۳/۵

جوانان برداشته شده است. انجمن اولیا و مربیان که خود با شناخت این هدف تشکیل شده است از آغاز کار خود به سرعت دست به کار بررسی مشکلات خانواده‌ها و راهنمایی‌های تربیتی به منظور بهبود مناسبات کودکان و جوانان با افراد موثر در زندگی آنان گشته است از جمله اقدامات مهم انجمن اجرای برنامه‌های راهنمای نسل جوان از تلویزیون و رادیو بوده است که با استقبال و پاسخ مساعد جوانان مواجه بوده است. انجمن با تشکیل کنفرانسها و کلاسهای کارآموزی برای معلمان و دعوت از متخصصان فنی برای سخنرانی و بحث و مذاکره به معلمان در شناخت بهتر خصوصیات کودکان و نوجوانان کمک کرده است. مجله ادواری انجمن که مرتباً منتشر میشود حاوی مقالات سودمندی است که برای راهنمایی خانواده‌ها و معلمان در مسائل جوانان تهیه میشود.

اولیت بار زندگی را احساس میکنند همین امر موجب شده است که در درجه اول از بیکاری و سرنوشت نامعلوم نگران باشند.

اقداماتی که در ایران برای حل مشکلات جوانان صورت گرفته است

بر شماری دشواریهای نوجوانان بپایر آسان تر از یافتن راه حل این دشواریها است که به تجهیزات منابع مادی و مادی نیاز دارد. تاریخ‌های اخیر در ایران شاهد حرکتی ملیم در این مورد بوده است.

اعلام انقلاب آموزشی در همه سطوح آموزش به رهبری شاهنشاه آریا که بدنبال اقداماتی از قبیل تشکیل زمان رهبری جوان و کوششهای ورزشی و پیشاهنگی و تربیتی جدیدی در سراسر کشور صورت میگرفت، فصل قدهای جدیدی است که به منظور بهبود زندگی و تحصیل و سرگرمی

دشواریهای ناشی بقیه از صفحه ۱۳

کرده‌اند . نخستین گروه از فارغ التحصیلان بعد از لیسانس دانشسرای عالی در این رشته از سال تحصیلی جاری کار خود را آغاز کرده‌اند و در سال دیگر نخستین گروه از لیسانسیه‌های راهنمایی دانشسرای عالی نیز خدمت خویش را آغاز خواهند کرد .

در عرض تحولات جدید موسسات دانشگاهی متعدد تحقیق درباره مسائل نوجوانان را آغاز کرده‌اند . در این راه اداره کل مطالعات و برنامه‌های وزارت

آموزش و پرورش پیشقدم بوده و به دنبال آن موسسات تحقیق دانشگاهها از چند سال پیش مطالعات سودمندی را آغاز کرده که ممکن است در مدت نسبتاً کوتاهی گنجینه سودمندی از یافته‌های تحقیقی را در اختیار علاقمندان بدموضوع قرار دهد .

برنامه های تربیتی جوانان با جدیت و دقت بیشتر از گذشته مرتباً دنبال شده‌است . از آن جمله است تقویت سازمانهای جوانان که با ایجاد مرکز

و کاههای جوانان در مرکز و شهرگ بزرگ انجام میشود ، توسعه تمام ورزشی در سطح دانشگاهی و دبیرستانی استانها و شهرستانها و باشگاهها ، گ فعالیتهای پیشاهنگی تشکیل ارد تربیتی و توجه بیشتر به قریحه جوانان دانش آموز که با معرفی و هنرشان از وسائط گفت و همگانی (mass media) بوده‌است . در ضمن گروههایی سازمان جوانان شیر و خورشید